

Mønsterbesvarelse JUS111 Forvaltningsrett I

Eksamen våren 2019

Kandidat: Anonym

Ikke kommentert

Spørsmål 1

Overordnet problemstilling er hvorvidt Hav kommune hadde plikt til å varsle velforeningen om saken.

Forvaltningsloven kommer til anvendelse da Hav kommune er et "organ for [...] kommune" jf. fvl. § 1.

Primært rettsgrunnlag er fvl. § 16.

Utgangspunktet er at en "part" skal varsles før vedtak treffes og "gis høve til å uttale seg" jf. fvl. § 16.

Spørsmålet blir dermed om velforeningen er "part" i saken.

Etter. fvl. § 2 e) er en part en person som en avgjørelse "retter seg mot" eller "direkte gjelder".

En naturlig spørkelig forståelse tilsier at det må foreligge konsekvenser for vedkommende, både rettslige og faktiske.

Det er på det rene at avgjørelsen om å innvilge skjenkeløyve til Tran ikke "retter seg mot" eller "direkte gjelder" velforeningen. Tran har søkt om løyve til sin egen bedrift, og dermed retter ikke saken seg direkte mot velforeningen. Velforeningen bruker området til ferieleiligheter, og der dermed uansett ikke like utsatt for en eventuell skjenkeløye som det øyas egne fastboendeer, verken indirekte eller direkte. Beboerne er redde det vil trekke til seg ungdommer, men faktum anfører ikke at dette er en reell, faktisk konsekvens, og det er heller ikke en håndfast rettslig konsekvens at det foreligger en mulighet for at ungdommer til besøke øya oftere enn før.

Velforeningen er dermed ikke "part" i saken, og har i utgangspunktet ikke krav på forhåndsvarsel.

Det følger imidlertid av ulovfestede prinsipper om god forvaltningskikk, at forvaltningen skal utøve forsvarlig selv om det ikke er hjemmel for det i lovbestemmelsene.

Spørsmålet blir dermed om velforeningen burde fått varsel selv om de ikke er part i saken.

Poenget med en forhåndsvarsel er at parten skal kunne forstå vedtaket og gis mulighet til å uttrykke seg, komme med motargumenter og kunne innrette seg det kommende vedtaket bedre.

Prinsippet om kontradiksjon legger til grunn at enhver skal kunne få muligheten til å si sitt i en sak som omhandler dem. Det er viktig for å kunne oppklare eventuelle feil og misforståelse slik at vedtaket gjennomføres så plettfritt som mulig. Kontradiksjon fører til en grundigere saksbehandling, som oppleves mer rettferdig for partene og andre som berøres av vedtaket. Dette trekker i retning av at velforeningen burde blitt varslet.

Dette støtter videre opp av hensynet til rettssikkerheten til parten. En skal føle seg rettferdig ivaretatt av forvaltningen, og dersom det tas avgjørelser som en mener påvirker seg selv, så vil det oppleves som urettferdig og feil dersom en ikke skal bli varslet om at endringer forekommer. Borgernes tillit til forvaltningen er viktig for å kunne bygge opp demokratiet og være sikker på at borgerne føler seg trygge og ivaretatt av forvaltningen. Dette trekker i retning av at det burde forelagt en forhåndsvarsel.

Imidlertid står effektivitetshensynet sterkt. Hensynet til rettssikkerhet og effektivitet er kryssende hensyn. På en side skal man ivareta borgernes rettigheter og sørge for at det skal oppleves så rettferdig og grunding som mulig. På en annen side må en se på forvaltningens effektivitet. Målet er alltid en grundig saksbehandling, men borgerne er avhengige av en effektiv saksbehandling. Dersom forvaltningen må se seg nødt til å forhåndsvarsle en hver som påberoper seg interesse i en sak de ikke er part i, vil det bli særlig byrdefullt, og ikke minst ressurskrevende for forvaltningne å skulle gjennomføre. Dette trekker i retning av velforeningen ikke hadde krav på varsel.

I foreliggende sak er dokumentene om skjenkeløyven lagt tilgjengelige på kommunens nettside. At lederen av velforeningen i tillegg er advokat taler for at han vet hvor dokumenter om skjenkeløyve og saksbehandling legges ut og dermed har bedre forutsetninger for å finne frem til de eventuelle dokumentene han mener han skulle ha blitt varslet om.

I slike saker hvor vedkommende ikke er part, må effektivtets- og ressurs hensynet til forvaltningen tillegges vekt. Forvaltningen har begrensede ressurser og saksbehandlere, og dersom det skal foreligge en effektiv saksbehandling er man avhengige av å bruke ressursene der det haster og der det er størst behov. Å skulle gi ut varsel i tilfeller hvor informasjonen er dekket av både lokalnyhetene, samt tilgjengelig på nett vil i lengden bli for byrdefullt for forvaltningen, og vil videre svekke prinsippet om en effektiv saksbehandling.

Velforeningen har ikke krav på forhåndsvarsel jf. fvl. § 16 og ulovfestede prinsipper om forsvarlig saksbehandling.

Konklusjonen blir dermed at Hav kommune ikke hadde plikt til å varsle velforeningen om saken.

Spørsmål 2

Overordnet problemstilling er hvorvidt kommunen hadde plikt til å kontakte velforeningen for å få informasjon fra foreningen, før saken ble fremlagt på møte i utvalget.

Forvaltningsloven kommer til anvendelse jf. spørsmål 1.

Primært rettsgrunnlag er fvl. § 17.

Etter § 17 "skal" forvaltningsorganet påse at saken er "så godt opplyst som mulig" før vedtak treffes.

Spørsmålet blir dermed om saken var "så godt opplyst som mulig" før saken ble fremlagt på møte.

En naturlig spørkelig forståelse tilsier ved første øyekast at forvaltningen skal utrede saken så godt som overhodet mulig. Forarbeidene legger imidlertid til grunn at saken skal være så godt opplyst som mulig, såvidt det lar seg gjøre for forvaltningen. Det må dermed foretas en individuell vurdering i hver enkelte sak i forhold til forvaltningens og partenes ressurser i tråd med en forsvarlig saksbehandling.

Skarp anfører at velforeningen hadde større kjennskap til forholdene på Hav enn folkene i kommunen som stort sett bor på fastlandet, og meget sjelden er på øya. Faktum anfører at de fleste ferieboligene på øya er solgt til byfolk fra Bergen, som senere har dannet velforeningen. Det bor omlag 300 mennesker på hav, og det er ca .100 ferieboliger på øya. I og med at velforeningen utgjør en realtvt stor del av øya når de først oppholder seg der, så trekker dette i retning av at deres anførsler burde blitt hørt. Det anføres ikke hvor lang tid bergenserne med ferieboliger pleier å bruke på øya, men i og med at boligene er svært nære Bergen sentrum kan det antas at de brukes mer regelmessig enn ferieboliger med større avstand fra Bergen. Når beboerne av ferieboligene, som på

lik linje osm beboerne bruker øya Hav som sitt hjem, anfører at de er bekymret for avbrytelse av idyllen og stille aftenstunder, trekker dette i retning av at saken ikke er "så godt opplyst som mulig".

På en annen side må det poengteres at ferieboligene er ment som ferieboliger. I motsetning til de faste beboerne på øya så kan eierne av ferieboligene komme og dra som de selv ønsker. Det blir da mer tungtveienede, av hensyn til de som oppholder seg på øya fast, å ta til seg deres anførsler og ønsker i motsetning til anførslene til folk som oppholder seg på øya i ny og ne. Dette trekker i retning av at saken var "så godt opplyst som mulig".

Videre anfører faktum at det står dårlig til med handelen og arbeidsforholdene på øya. Flere bygg blir nedlagt og det går dårlig for de gjenværende bedriftene. At kommunen da velger å vektlegge de som driver handel i området og de som rammes hardest av nedleggelsene tilsier at de har utredet så godt som mulig. De har på den måten vurdert de økonomiske fordelene opp mot ønsket om å beholde fastboende på øya og gjøre den attraktiv for fremtidige beboere. På en øy hvor det befinner seg fastboende og ferierende bergensere, så er det rimelig at de som både personlig og økonomisk rammes hardest, blir tillagt vekt i avgjørelsen.

I Norsk-Hydro dommen ble partenes tilgjengelighet til faglige ressurser tillagt vekt i en sak hvor spørsmålet var om saken var utredet godt nok i forkant av avgjørelsen. Overføringsverdien i foreliggende sak er ikke av samme grad som et firma som Norsk Hydro, men det kan påpekes at det i foreliggende sak er en advokat som er medlem og taler på vegne av velforeningen. I sin stilling som advokat er Skarp dermed kjent med hvordan prosedyren av saksutredning forekommer, hvor han finner alle nødvendige dokumenter, samt måter for å oppnå ønskede dokumenter.

Likevel er kontradiksjonsprinsippet viktig. En forsvarlig saksbehandling legger til grunn at alle anførsler som presenteres, bør tas med i betraktning. At velforeningen ønsker å bidra med informasjon tilsier at de, som utgjør over 100 av boligene på øya, kan ha en vesentlig betydning i sakens utfall, og dermed vil det være rettfærdig at også disse blir hørt. Dette trekker i retning av at saken ikke var "så godt opplyst som mulig".

Ressurs- og effektivitetshenynet må imidlertid tillegges vekt. I en tid hvor bedrifter legges ned kjapt er borgerne avhengige av en rask saksbehandling slik at de raskt kan komme i gang med å løse utfordringene de står ovenfor. At Skarp anfører at velforeningen ikke kjenner til forholdene på Hav blir et tynt argument, da øya er avhengig av en kommune som driver den. Dermed blir det svært viktig for borgernes rettsikkerhet at forvaltningen prioriterer de som trenger effektiv hjelp så fort som mulig. Velforeningen anfører at de kjenner forholdene best, men det er ingen håndfaste holdepunkter for dette i faktum. At de er redd fyll, alkoholmisbruk og ungdommer er ikke grunn nok i seg selv til å kreve lengre saksbehandlingstid og bruk av enda flere forvaltningsressurser.

Kommunen har vurdert både personlige og økonomiske konsekvenser for de som søker om løyve, men i det store bildet vil det også skape arbeidsplasser og sirkulasjon på øya, som vil gjøre den mer attraktiv i fremtiden. Faktum anfører ikke hvor lang tid bergenserne oppholder seg i ferieboligene av tiden, og hensynet til de fastboende og næringsdrivende må dermed tillegges den største vekten.

Etter en konkret helhetsvurdering er det klart at saken var "så godt opplyst som mulig" jf. fvl. § 17 da velforeningen kun anfører risikoer de mener eventuelt kan gjøre seg gjeldende uten håndfaste bevis eller eksempler. Hensynet til de som rammes hardest, samt hensynet til en effektiv saksbehandling med forsvarlig bruk av ressurser taler for at saken i foreliggende tilfelle var godt nok opplyst.

Konklusjonen blir dermed at kommunen ikke hadde plikt til å få informasjon fra foreningen før saken ble fremlagt på møte i utvalget.

Spørsmål 3

Overordnet problemstilling er hvorvidt velforeningen, ved advokat Skarp, hadde krav på innsyn kommunens saksmappe da kravet ble fremsatt.

Det må først avgjøres om forvaltningsloven eller offentleglova kommer til anvendelse.

Etter fvl. § 18 har en "part" rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Det er på det rene at velforeningen ikke er "part" i saken da avgjørelsen om skjenkeløyve verken "retter seg mot" eller "direkte gjelder" dem.

Forvaltningsloven kommer dermed ikke til anvendelse i foreliggende sak, og offentleglova gjør seg gjeldende.

Etter offl. § 3 har "alle" krav på innsyn i saksdokumenter.

Utgangspunktet blir dermed at velforeningen har krav på innsyn i kommunens saksdokumenter.

Det første spørsmålet blir dermed om det foreligger unntak fra den allmenne innsynsretten.

Etter offl. § 14 kan det gjøres unntak fra innsynretten for "dokumenter som organet har utarbeidd for si eiga interne saksførebuing".

Spørsmålet blir dermed om innholdet i kommunens saksmappe er organinterne dokumenter jf. offl. § 14.

En naturlig spørkelig forståelse tilsier at det må dreie seg om dokumenter som kommunen hevder kun er forbeholdt deres egne saksforberedelse.

Et viktig moment med organinterne dokument er at det ikke har mistet sin interne karakter. Faktum anfører at saksmappen inneholder referater fra ulike forberedende møter mellom Krabbe, ordføreren og lederen for hovedutvalget for Helse og Handel. Kommune bekrefter at disse møtene tok sted, men nekter å gi innsyn. Det er tydelig at dokumentene i saksmappen ikke er blitt utredet utover møtene som tok sted. At de dermed ikke ser ut til å ha blitt utredet grundigere for den videre saksbehandlingen taler for at dokumenter er organinternt.

Det er imidlertid et avgjørende moment om dokumentet har vært avgjørende for sakens utfall. At de som ønsker skjenkeløye har hatt flere møter med kommunen i forkant av avgjørelsen taler for at innholdet av møtene kan ha vært avgjørende for sakens utfall. Dersom dette er tilfellet er det på det rene at velforeningen skal ha innsyn i dokumentene slik at de selv kan innrette seg informasjon og best mulig ivareta sine egne interesser i saken.

Ettersom kommunen bekrefter at møtene med de aktuelle personene har funnet sted, vil det være forunderlig dersom innholdet av disse møtene på ingen måte har gjort seg avgjørende i avgjørelsen om skjenkeløye. Dette trekker i retning av at dokumentet ikke er organinternt ettersom det kan ha hatt en særlig betydning for sakens utfall.

Kommunen anfører på sin side at saksdokumentene til hovedutvalgets møte er tilgjengelige på kommunens nettside. Det kan antas at kommunen fortar en egen vurdering på det som er avgjørende i saken og publiserer det de anser som nødvendig informasjon for å legge til rette for innsyn for alle interesserte. At kommunen holder private møter er ikke ukjent eller unormalt for kommuner generelt, og det ville vært særlig tyngende dersom alle møtene kommunen anser som uviktige i det offentlige lys, skal protokolleres og publiseres i tilfelle noen plutselig melder sin interesse.

At møtene har foregått mellom aktører fra næringslivet kan også tilsi at møtene er av informasjonsmessig hensikt for Krabbe, og hans tanker rundt å utvide sin egen bedrift. I en liten kommune er det ikke uvanlig å oppsøke rådgivning der den finnes, og på en øy med rundt 300 innbyggerne, er det klart at kommunen er den mest aktuelle rådgiveren innenfor næringslivet.

Krabbe jobber selv i Helse & Handel og det kan muligens ha vært et alminnelig møte i forbindelse med denne seksjonen. Det ville vært ulogisk dersom ethvert møte en kommuneseksjon fører, måtte offentliggjøre uavhengig av hva som ble diskutert. Spesielt i en liten kommune hvor handelen er svært lav, så kan det tenkes at ikke alle møtene er av særlig relevans for det offentlige interesse.

Det er imidlertid et viktig moment at det har forelagt flere møter, og ikke bare ett enkelt. At det har vært gjentatte møter taler for at det foreligger endel informasjon som over tid kan ha gjort seg avgjørende for sakens utfall, spesielt når Krabbe har uttalt sin interesse i Trans skjenkeløyvesøknad. Dersom Krabbe ikke hadde personlig interesse i øyas handelsnæring, ville det talt for at dokumentene var organinterne.

Dersom det derimot i disse møtene er blitt presentert informasjon som er av interesse for velforeningen og resten av offentligheten, så må det gjøres innsyn. Formålet med offentleglova og innsynsbestemmelsene er for å styrke tilliten til allmennheten, og legge til rette for at offentlig virksomhet er "open og gjennomiktig".

Eventuell avgjørende informasjon og prinsippet om en "open og gjennomiktig" offentlig virksomhet tilsier at saksmappa ikke er organintern jf. offl. § 14.

Utgangspunktet blir dermed igjen at velforeningen har rett på innsyn.

Det foreligger derimot flere unntaksbestemmelser. Saksmappen kan imidlertid bli unnlatt fra innsyn dersom det inneholder "opplysninger som er underlagde teieplikt i lov eller i medhald av lov" jf. offl. § 13.

Det første spørsmålet blir dermed om dokumentet inneholder opplysninger om "personlige forhold" som er underlagt taushetsplikt jf. offl. § 13, jf. fvl. § 13.

En naturlig språklig forståelse av ordlyden tilsier at det må dreie seg om sensitiv informasjon som kan være skadelig for den det gjelder dersom det offentliggjøres.

I foreliggende sak inneholder saksmappen informasjon fra møtene ordføreren, lederen for Helse og Handel og Krabbe har hatt sammen. Kommunen anfører ikke selv at opplysningene er av sensitiv betydning. Dersom det enten er et alminnelig kommunestyremøte eller et møte i tråd med skjenkeløyve og sammenslåing av bedrifter, er det ingen holdepunkter for at informasjonen er taushetsbelagt.

Saksmappen inneholder ikke opplysninger som er "underlagde teieplikt i lov eller i medhald av lov" jf. offl. § 13 og kan dermed ikke unntas fra innsynretten.

Konklusjonen blir dermed at velforeningen, ved advokat Skarp, hadde innsyn i kommunens saksmappe.

Spørsmål 4

Overordnet problemstilling er hvorvidt kommunen var forpliktet til å håndtere klagen fra velforeningen i henhold til klagereglene i forvaltningsloven.

Forvaltningsloven kommer til anvendelse, jf. spørsmål 1.

Primært rettsgrunnlag er fvl. § 28.

Et vedtak kan påklages av en "part" eller annen med "rettslig klageinteresse".

Det er på det rene at velforeningen ikke er "part" i saken jf. fvl. § 2 e).

Spørsmålet blir dermed om velforeningen har "rettslig klageinteresse" jf fvl. § 28.

En naturlig spørkelig forståelse tilsier at vedkommende må ha et behov for avklaring i saken. Han må med andre ord ha en beskyttelsesverdig begrunnelse for hvorfor det skal gis klageadgang.

Ordlyden stammer imidlertid fra Tvistemålsloven § 54 hvor det var mulig å påberope seg "rettslig interesse" og dermed få søksmålstilgang. Tvistemålsloven ble opphevet, men samme prinsipp er nå videreført i tvisteloven § 1-3 og § 1-4. Rettslig klageinteresse, og dermed klageadgang, ble innført som følge av den allerede eksisterende søksmålsgangen. Å skulle gå til søksmål er en omfattende, økonomisk krevende og tung prosess, og det er dermed enklere og mer effektivt med en forvaltningsklage. Det ville være lite logisk å gi lettere søksmålsadgang enn klageadgang, så terskelen for "rettslig klageinteresse" senkes dermed i sammenligning.

Organisasjoner kan reise søksmål i eget navn i saker som ligger innenfor deres "formål og naturlige virkeområdet" jf. tvl. § 1-4. Et slik søksmål forsetter at vilkårene i tvl. § 1-3 er oppfylt, som går ut på at den som reiser saken må påvise et "reelt behov" for å få saken avgjort. Det skal i denne vurderingen videre legges vekt på kravets aktualitet og partenes tilknytning til det.

Spørsmålet blir dermed om velforeningen har et "reelt behov" for å få saken avgjort.

Faktum anfører at velforeningens medlemmer er en frivillig organisasjon for byfolkene som har kjøpt seg leilighet på Hav. Medlemskap er helt frivillig, og opplusntingen ligger på mer enn 70% av alle som eier ferieboliger.

Det skal i vurderingen legges vekt på organisasjonens formål. I foreliggende sak er formålet med velforeningen "å ivareta eiernes felles interesser". Formålet er dermed at passe på at rettighetene til eierne av ferieboligene og deres interesser blir ivaretatt i den lille kommunen. Formålet er dermed ganske tydelig og presist, og organisasjon vil dermed hovedsaklig engasjere seg i saker som påvirker beboerne av ferieboligene. Foreningen er videre opprettet utelukkende for å ivareta ferieboligbeboernes interesser, og dette er av betydning. De har ikke et stor, vidtrekkende formål. Hovedpoenget deres er at beboerne har det bra og blir hørt i saker de berøres av.

"Kravets aktualitet" må videre vurderes. I foreliggende sak befinner vi oss på en svært liten øy i en relativt liten kommune. At noen da velger å utvide kiosken sin og innføre alkoholserving er dermed en svært aktuell nyhets sak i en så liten kommune. Aktualiteten må vurderes i tråd med taller på innbyggerne og området som påvirkes. I foreliggende sak er det tydelig at diskusjonen rundt mat- og alkoholserving er ganske omdiskutert i kommunen, og anses dermed som svært aktuelt.

Videre må partenes tilknytning vurderes jf. ordlyden. Som eiere av over 100 boliger på øya er det klart at velforeningen føler en tilknytning til saken. Uavhengig av hvor lenge de oppholder seg på øya i perioder, er det klart at dersom Krabbe og Tran får innvilget søkanden sin, så vil dette også påvirke de som oppholder seg på øya i perioder.

I Alta-kjennelsen ble natuvernforbundet tildelt rettslig klageinteresse som følge av at de ønsket å klage på vassdragsutbyggingene i Alta. Med stor medlemsmasse og et tydelig formål rundt natuvern,

fant Høyestrett at de var representative nok til å skulle få tildelt rettslig klageinteresse, spesielt med tanke på organisasjonens formål, representativet og vassdragsutbyggingenes aktualitet.

Et motsatt resultat forekom i Fri Film-dommen. Her ble organisasjonen Fri Film nektet rettslig klageinteresse da Høyestrett ikke mente de var representative nok for saken de ønsket å påklage.

Det er dermed tydelig at representativitet er et viktig vurderingsmoment. I foreliggende sak er rundt 70% av eierne av ferieboligene medlemmer i velforeningen. I det store bildet er ikke dette et særlig stort antall, men det må tas i betraktning at øya er svært liten, og sammenlignet med antall innbyggerne så har velforeningen stor oppslutning.

Det følger av forarbeidene at klageadgangen for interesseorganisasjoner er mer liberal. Mindre organisasjoner må anerkjennes, hvis ikke vil det undergrave demokratiet dersom minoritetsorganisasjoner som ønsker å påklage vedtak må ha en omfattende medlemsmasse for å kunne få en rettslig klageadgang. I foreliggende sak er det kanskje bare 100 boliger det er snakk om, men på en så liten øy så er det avgjørende at over 70% er medlem. Det er dermed klart, i lys av omstendighetene, at velforeningen er representativ nok til å skulle få anerkjent sin interesse i saken.

Det må imidlertid påpekes at rettsikkerhetshensynet kan komme i konflikt med effektivitetshensynet. Det mest ønskelig for forvaltningen er at de som kun direkte rammes av vedtaket får mulighet til å påklage det. Dette vil spare tid og ressurser som kan brukes på andre mer hastende avgjørelser. Å gi klageadgang til alle som melder sin interesse vil også over lengre tid undergrave systemet. Å innvilge klageadgang til foreningne vil gjøre saksbehandlingen enda mer tidkrevende og kan gå på bekostning av andre saker kommunen behandler.

Likevel er det et viktig prinsipp at organisasjonen i foreliggende sak er opprettet utelukkende for å ivareta ferieboligeeiernes interesser i saker som påvirker dem. De er representative nok i forhold til øyas størrelse og innbyggerantallet, samt at velforeningen er opprettet utelukkende for å sikre feriebolige-beboernes rettigheter og meninger. Det er klart at saken er svært aktuell, og at beboerne (tross periodevis) har en interesse av å få sagt sitt i saker som de hevder berører dem.

Velforeningen har "rettslig klageinteresse" jf. fvl. § 28.

Konklusjonen blir dermed at kommunen var forpliktet til å håndtere klagen fra velforeningen i henhold til klagereglene i forvaltningslovn.

Spørsmål 5

Overordnet problemstilling er hvorvidt velforeningen, ved advokat Skarp, hadde krav på innsyn i kommunens saksmappe i forbindelse med klagesaken.

Dersom velforeningen får status som part i klagesaken, kommer forvaltningsloven til anvendelse.

Det forsettes dermed i denne oppgaven at velforeningen får innvilget klageadgangen, og dermed får partsstatus i klagesaken.

Etter fvl. § 18 har en "part" rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter.

Utgangspunktet blir dermed at velforeningen, ved advokat Skarp har rett til å gjøre seg kjent med saksmappen.

Etter fvl. § 18a kan det gjøres unntak dersom dokumentet er utarbeidet for egen intern saksforberedelse (organinternt dokument). Faktum anfører at Skarp gjentok sine anførsler fra

protesten på eposten før møtet, og tilføyde samtidig at han hadde registrert at Krabbe hadde deltatt i møtet og tatt ordet flere ganger.

Det første spørsmålet blir dermed om saksmappen er utarbeidet for egen intern saksforberedelse.

Faktum anfører ikke at ny, betydningsfull informasjon er blitt lagt til i mappen. At Skarp videre kun anfører de samme anførsler fra den tidligere protesten tilsier at kommunen ikke har utarbeidet dokumentet noe mer i forkant av klagesaken. Ettersom tilnærmet all informasjon allerede sto i lokalavisa, og det ikke ser ut til å foreligge ny, upublisert informasjon av betydning for sakens utfall, taler dette for at saksmappen er organintern jf. fvl. § 18a.

Det betyr at parten ikke har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter.

Det følger imidlertid at selv om dokumentet eller deler av dokumentet er unntatt innsyn, så har parten rett på å gjøre seg kjent med delene av sakens dokumenter som inneholder "faktisk opplysninger".

En naturlig språklig forståelse av "faktiske opplysninger" tilsier at det må omhandle faktumet i saken, og opplysninger som er nødvendige for å forstå sakens løp.

Det er klart at momentet hvor Krabbe har deltatt i møtet og tatt ordet flere ganger er en faktisk opplysning som gjør seg gjeldende for den motsigende part. Slik informasjon og bekreftelse er av interesse for velforeningen som mener Krabbes engasjement i saken er problematisk.

Utgangspunktet er dermed at velforeningen, ved advokat Skarp, har rett på innsyn i alle faktaopplysninger.

Det foreligger imidlertid et unntak fra dette i fvl. § 19 annet ledd bokstav b. Her uttrykkes det at med mindre det er av "vesentlig betydning" for en part, så har han ikke krav på å gjøre seg kjent med opplysninger som av "særlige grunner" ikke bør meddeles videre.

Det første spørsmålet blir dermed om Krabbes deltakelse på møtet er "særlige grunner" for at saksmappen ikke skal deles videre.

At Krabbe har en interesse i saken er noe som har vært alminnelig kjent helt siden saken opprinnelig begynte. Dersom velforeningen opplever det som "vesentlig" betydningsfullt at de får bekreftelse på at Krabbe har vært tilstede på møtet, tilsier dette at det ikke foreligger "særlige grunner" for å ikke gi innsyn i saksmappen som bekrefter dette.

Velforeningen, ved advokat Skarp har allerede registrert at Krabbe var tilstede på møtet. Faktum anfører ikke annen informasjon av betydning, og det må dermed anses som legitimt at velforeningen får innsyn i i saksmappen, med andre ord en endelig bekreftelse på at Krabbe var tilstede på møte.

Fvl. § 19 andre ledd bokstav b gjør seg dermed ikke gjeldende.

Det kan også presiseres at offl § 11 oppfordrer til merinnsyn. Etter denne bestemmelsen skal organet vurdere å gi helt eller delvis innsyn dersom hensynet til offentlig innsyn veier tyngre enn behovet for unntak. For å opprettholde borgernes tillit til forvaltningen, samt legge til rette for en så åpen og ærlig forvaltning som mulig, er det gunstig at forvaltningen, så lenge det ikke er skadelig for de involverte, offentliggjør informasjon som er av interesse for offentligheten og interesserte som hevder saken berører dem.

Konklusjonen blir dermed at velforeningen, ved advokat Skarp har krav på innsyn i kommunens saksmappe i forbindelse med klagesaken.

Spørsmål 6

Overordnet problemstilling er hvorvidt Knut Krabbe var inhabil som medlem av utvalget.

Forvaltningsloven kommer til anvendelse jf. spørsmål 1.

Primært rettsgrunnlag er fvl. § 6.

Inhabilitet gjelder for en "offentlig tjenestemann" som "tilrettelegger grunnlaget for [...] eller treffer avgjørelse" i en forvaltningssak.

Det er på det rene at Krabbe i sin rolle som saksbehandler for Trans søknad gjennom det kommunelae hovedutvalget for Helse og Handel er en "offentlig tjenestemann" som "treffer avgjørelse".

Første ledd i § 6 presenterer en rekke vilkår som automatisk vil gjøre tjenestemannen inhabil dersom de er innfridd. Ingen av disse gjør seg gjeldende i foreliggende sak, og jeg går derfor over til å vurdere § 6 annet ledd.

Etter annet ledd i fvl. § 6 kan en offentlig tjenestemann anses for inhabil dersom det foreligger "særegne forhold" som er "egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet".

Spørsmålet blir dermed om Krabbes stilling som næringsdrivende av øyas kiosk er "særegne forhold" som er "egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet" jf. fvl. § 6 annet ledd.

En naturlig språklig forståelse tilsier at det må foreligge spesiell omstendigheter som fører til at borgerne mister tillit til at tjenestemannen treffer en nøytral og objektiv avgjørelse.

Sivilombudsmannen legger til grunn at forholdet ikke behøver å være "unikt", men at det må skille seg fra situasjoner folk flest befinner seg i.

Skarp anfører at Krabbe har interesse i saken som følge av at det kun er ham og Tran som driver næringsetablering på øya. Krabbe driver en kiosk og da han fikk nyss om at Tran planlagte å søke om skjenkeløye så slengte han seg på og så dette som et ypperlig mulighet til å utvide hans egen bedrift. Det er klart at Krabbe vil påvirkes av avgjørelsen om Tran får innvilget løye eller ikke. Dersom de slår bedriftene sammen, og skjenkeløyven fører til økt kundeantall og økt omsetning er det klart at Krabbe vil nytte økonomiske fordeler av dette. Dette trekker i retning av at det foreligger "særegne forhold".

Det må imidlertid påpekes at utvidet skjenkeløye i seg selv ikke er nok til at Krabbe påvirkes. Han fremmer et ønske om å drive sammen, noe Tran sier seg enig i, men det er ingen håndfaste bevis på at det automatisk vil få gang i bedriften. Et løyve, til en annen bedrift, er i seg selv ikke nok for at en skal kunne si med sikkerhet at også Krabbes bedrift vil blomstre som følge av vedtaket.

Det må også påpekes at det er vanlig at innvalgte kommunestyremedlemmer ofte har verv, hobbyer og interesser utenfor deres folkevalgte verv. Det følger av juridisk teori at hensynet til demokratiet legger til grunn at terskelen for inhabilitet er høy i små kommuner, spesielt når det omhandler folkevalgte organ. I sin rolle som kommunavalgt medlem tar Krabbe et nøytral standpunkt og uttrykker at dersom Trans butikk stenger så vil fastboende se seg nødt itil å ta ferge til fastlandet for selv små handlesturer. Videre legger Krabbe videre til grunn at skjenkeløyve til Tran vil ha synergieffekt som kan skape et videre marked for matservering. Dette taler for at meningene hans er tatt fra et nøytralt standpunkt med forbehold om hva som er best for kommunen. Dette taler for at det ikke foreligger særegne forhold.

I Hegnar Hotell-dommen ble et kommunestyremedlem erklært for inhabil i en sak som omhandlet et hotells søknad om utvidet skjenkebevilgning. Det som var utslagsgivende i denne dommen var at tjenestemannen ville oppleve en ulempe på privat hjemmebasis, og denne ulempen rammet kun ham og ingen andre i styret. Tjenestemannen hadde dermed mer enn en generell interesse i sakens utfall.

I foreliggende sak er det klart at Krabbe vil yte godt dersom han inngår samarbeid med Tran. Dersom skjenkeløyven skaper et videre marked for matservering så er det Krabbes kiosk som vil få kundene. Det følger videre av § 6 annet ledd at det i vurderingen skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære "særlig fordel, tap eller ulempe" for "ham selv eller noen han har nær personlig tilknytning til". Der klart at dersom skjenkeløyve innvilges løyven får handelen i gang, at Krabbe vil yte godt dersom han får flere kunder i kiosken sin. Det foreligger dermed en potensiell økonomisk fordel og dette trekker i retning av at det foreligger "særegne forhold" som er "egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet".

Det må imidlertid legges vekt på at saken foregår i en svært liten kommune. Det er dermed tydelig at innbyggerne også vil yte godt og oppleve fordeler dersom det innvilges litt mer kulturelle tilbud på øya. Videre vil det være svært gunstig dersom de fastboende slipper å måtte se seg avhengig av å ta ferge til fastlandet hver gang de ønsker å handle noe. Den samfunnsmessige fordelene er dermed tilstede.

I foreliggende sak behandles søknaden i en svært liten kommune. Det er da tydelig at ressursene er svært begrenset med tanke på tilgjengelig saksbehandlere i Havet kommune. Hensynet til effektivitet er svært viktig ved forsvarlig saksbehandling. Partene skal ikke måtte vente unødige lenge, men samtidig skal ressursene brukes godt. I foreliggende sak er det snakk om omlag 300 beboere på øya. At én i kommunen viser seg å drive en kiosk på si, kan dermed ikke sies å være spesielt særegent for situasjonen han befinner seg i. I en så liten kommune må det forventes at kioskeieren plutselig har andre verv enn det rent arbeidsmessige. Det er som tidligere nevnt ikke uvant at folkevalgte tjenestemenn påtar seg andre verv eller interesser utenfor sitt folkevalgte arbeid.

Videre anfører ikke faktum at Krabbe fremmer egne økonomiske gevinster som grunn til å innvilge søkanden. Krabbe anfører at han ønsker å lage mat til de "drikkende bergensere", samt at dersom det ikke innvilges løyve så er det "raka vegen til utflytting". Videre fremmer han også hvordan det ville beholdt fastboende på øya og skape synergieffekter i området. Ut fra faktum ser det dermed ut som om Krabbes intensjoner er å gjøre øyas nævrende tilbud bedre og mer gunstig og fordelmessig for både fastboende og besøkende.

Hensynet til forvaltningens ressurser og effektivitet er viktig i et spørsmål om inhabilitet. Det mest ønskelige for forvaltningen er at deres tjenestemenn skal være så habile som mulig. Borgerne skal ha tillitt til at forvaltningens tjenestemenn fatter så nøytrale og objektive beslutninger som mulig. Det er dermed svært ressurskrevende dersom det i små kommuner skal være lav terskel for å erklære tjenestemannen for inhabil. Demokratihensynet står sterkt, og det må spesielt i små kommuner, tas hensyn til at grensen mellom politikk og privat kanskje blir enda utydeligere som følge av begrensede ressurser, små innbyggertall og en begrenset forvaltning.

Det skal videre jf. § 6 annet ledd legges vekt på om ugildhetsinnsigelsen er reist av en part. Dette er ikke tilfellet i foreliggende sak, og en slik innsigelse vil hovedsakelig kun gjøre seg gjeldende i tvistetilfeller jf. forarbeidene.

Etter en konkret helhetsvurdering trumfer hensynet til demokrati og effektiv bruk av ressurser med tanke på kommunens størrelse.

Krabbes stilling som næringsdrivende av øyas kiosk er ikke "særegne forhold" som er "egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet" jf. fvl. § 6 annet ledd.

Konklusjonen blir dermed at Knut Krabbe ikke var inhabil som medlem av utvalget